



Bevezetés

Folyóiratunk jelen számának fő témája a migráció és az idegenség mint társadalmi és egyéni tapasztalat. León Grinberg és Rebeca Grinberg argentin pszichoanalitikusok „A migráció pszichoanalitikus vizsgálata: normális és patológiás vonatkozások” című 1984-es tanulmánya (amely később kibővítve könyvalakban is megjelent¹ Otto Kernberg előszavával) a máig legteljesebb és legeredetibb áttekintés a migráció okairól és típusairól, a migrációs folyamat fázisainak pszichoanalitikus aspektusairól: az önkéntes vagy kényszerű elindulástól, száműzetéstől vagy meneküléstől az átmenetiség és az idegenség érzésein, az identitásválságokon át a befogadó társadalomba való integrációig. Ritter Andrea „Menekülés a traumák elől – gondolatok emigrációról és magyar zsidó identitásról a holokauszt után” című tanulmánya ugyancsak adalék a migrációs folyamatok pszichoanalitikus értelmezéséhez, a holokauszt túlélőinek emigrációja, identitás-alakulása és az új társadalomba való integrációja szempontjából. Erős Ferenc írása közvetlenül kapcsolódik Grinbergék, illetve Ritter Andrea tanulmányához. Helyzetképet ad az 2015-ös magyarországi „menekültválságról”, kiemelve a menekülés motivációit, a menekültek pszichoszociális problémáit; elemzi a menekültekkel kapcsolatos politikai propaganda módszereit és hatását, a közvélemény, a „csendes többség” reakcióit, a dominánsan idegenellenes attitűdök szerkezetét és eloszlását. Kitér arra is, hogy a civil társadalom egyes szegmensei miként aktivizálódtak a menekülteknek való segítségnyújtás céljából.

A segítségnyújtás témáját vizsgálja Kecskés Nóra „Mentők és mentettek a vészidőszakban – a leszármazottak visszaemlékezései” című írása, amely a holokauszt embermentőivel foglalkozik. Tanulmányában két olyan narratív interjú elemzését mutatja be, amelynek különlegességét az adja, hogy a két interjúalany együtt vészelt át a korszakot, egyikük egy túlélő, másikuk az őket mentő család gyermekeként. Az interjúk elemzése nyomán a szerző a holokauszttal kapcsolatos kollektív emlékezet hiányosságaira hívja fel a figyelmet. A kollektív emlékezet kérdését vizsgálja Szávai Petra „»Idegen uralom alatt«. Az idegenség reprezentációi a Mohácsi Nemzeti Emlékhelyen” című tanulmánya is, amely egy csupán ötszáz éve történt esemény, a mohácsi csata kapcsán azt vizsgálja, hogy az emlékhelyen miként konstruálódik meg a magyar nemzetet fenyegető idegen képe. Rávilágít arra is, hogy mi lehet a szerepe a nemzeti traumának a mai magyar társadalomban, valamint hogy a mohácsi csatához fűződő emlékezet mint társadalmi-politikai konstrukció miként bővül napjainkban is új jelentésekkel és értelmezésekkel. Péntes István „Játék a testtel – a sérült testi identitás

¹ León Grinberg and Rebeca Grinberg: *Psychoanalytic Perspectives on Migration and Exile*. New Haven and London: Yale University Press, 1989.

megjelenése a pszichoterápiás térben” című klinikai tanulmánya ugyancsak kapcsolódik az idegenség témaköréhez, mivel az idegennek érzett saját test sértésének, destrukciójának pszichoterápiás aspektusait érinti.

Mint Erős Ferenc Dagmar Herzog amerikai történész *Cold War Freud* című könyvéről szóló ismertetéséből kiderül, az amerikai szerző többek között a nácizmus elől Amerikába emigrált pszichoanalitikusok asszimilációjával, útkereséseikkel és műveik recepciójával, a pszichoanalízis „deszexualizációjával” foglalkozik. Herzog könyve fontos adalék a holokauszt-szindróma feltárásának és a PTSD fogalmának történetéhez is.

Végül, Archívum rovatunkban faksimile formában közöljük George Sylvester Viereck német-amerikai író Freuddal készült interjúját, amely „Van-e élet a halál után?” címmel *Az Est* 1927. augusztus 28-i számában jelent meg.

A szerk.